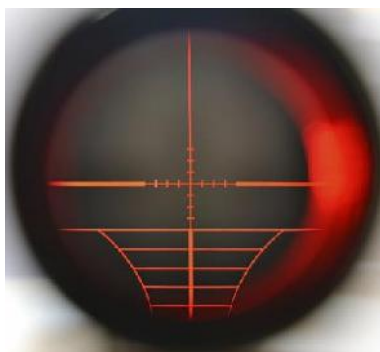

MĀCĪBU MATERIĀLS NR. 8

Scenāriji

1. scenārijs. Valdības pasūtījuma slepkavības

Avots: *MartinaVaculikova/iStock*

Valdības pasūtījuma slepkavības ir tādas slepkavības, kuras valdība liek izpildīt un pat pati izpilda politisku apsvērumu dēļ. Šādas slepkavības var nebūt vispārēja prakse, taču pagātnē tās ir veiktas dažādu — gan demokrātisku, gan totalitāru — režīmu laikā. Tāpat kā visu slepkavību gadījumos, arī valdības pasūtījuma slepkavības ir noziegums pret cilvēka pamattiesībām, t. i., tiesībām uz dzīvību.

Piemēri apspriestajiem gadījumiem, kas saistīti ar valdības pasūtījuma slepkavībām:

1. operācija "Dieva dusmas", kas tika īstenota pēc Minhēnes slaktiņa 1972. gadā, kad izraēliešu vienība pēc Izraēlas ministru prezidenta rīkojuma izsekoja un nogalināja trīs izdzīvojušos palestīniešu slepkavas, kuri bija nogalinājuši vienpadsmit izraēliešu sportistus;
2. Ziemeļīrijā pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados piekoptā politika "šaut, lai nogalinātu", kad varas pārstāvji un militārpersonas, iespējams, tīši nogalināja vairākus aizdomās turētos, pat necenšoties vispirms viņus apcietināt.

2. scenārijs. Turēšana apcietinājumā uz nenoteiktu laiku bez tiesas sprieduma

Avots: *sakhorn38/iStock*

Turēšana apcietinājumā uz nenoteiktu laiku ir valsts sankcionēta apcietinātas personas ieslodzīšana bez tiesas sprieduma. Turēšana apcietinājumā uz nenoteiktu laiku ir apcietināto personu cilvēktiesību pārkāpums, jo ir pretrunā ar uzskatu, ka aizdomās turētā persona ir nevainīga, līdz nav pierādīta viņas vaina. Lai gan tā nav ierasta prakse, iepriekšējos gados ir bijuši gadījumi, kad valdības

EIROPAS VĒSTURES NAMS

uz aizdomu pamata par terorismu vai valsts nodevību ir uz nenoteiktu laiku un bez tiesas sprieduma turējušas cilvēkus apcietinājumā.

Piemēri gadījumiem, kas saistīti ar turēšanu apcietinājumā uz nenoteiktu laiku un bez tiesas sprieduma:

1. britu armijas operācija "Demetrius", kuras laikā tika arestēti un internēti simtiem īru, kuri, iespējams, bija saistīti ar Īru republikāņu armiju (IRA);
2. Kubā izvietotais un amerikāņu kontrolētais Gvantanamo līča cietums, kas ir aizturēšanas centrs, kur aizdomās turētās personas tiek turētas ilgu laiku.

3. scenārijs. Plaša mēroga novērošana

Avots: © Hellerton

Ar jēdzienu "plaša mēroga novērošana" apzīmē visu iedzīvotāju masveida novērošanu pāri valstu robežām. Šis jēdziens nav jauns un, nošķirot to no politiskā konteksta, tas attiecas arī uz iedzīvotāju novērošanu sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Politisku apsvērumu dēļ veikta plaša mēroga novērošana cita starpā nav savienojama ar personu tiesībām uz privātumu. 2013. gadā ASV Nacionālās drošības aģentūras (NDA) darbinieks Edvards Snoudens nopludināja un darīja sabiedrībai pieejamus vairākus dokumentus, kas apliecināja, ka viņa darba devēji veic plaša mēroga novērošanu.

- Vai var pastāvēt apstākļi, kad var atcelt vai anulēt cilvēktiesības?
- Vai var attaisnot to, ka kādam tiek atņemtas viņa cilvēktiesības, lai aizsargātu plašākas sabiedrības vispārējo labumu?
- Kad šāda tiesību atņemšana beidzas? Ko jūs par to domājat? Vai piekrītat, ka noteiktos apstākļos kādam var atņemt viņa cilvēktiesības?
- Vai plašākas sabiedrības vajadzības ir svarīgākas par atsevišķa cilvēka cilvēktiesībām?
- Visbeidzot, kam ir tiesības izlemt, vai aizdomās turēto personu tiesības var atcelt?